

Ocena działań rządu w czasie epidemii

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 20 stycznia 2020 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Centrum Badania Opinii Społecznej z dużym sukcesem – wysokim poziomem realizacji (próba zrealizowana liczy 1308 osób) – zakończyło sondaż z serii „Aktualne problemy i wydarzenia”. Badanie przeprowadzone było, po raz pierwszy w Polsce w takiej skali, na reprezentatywnej imiennej próbie losowej pełnoletnich mieszkańców kraju w ramach procedury mixed-mode. Każdy respondent wybierał albo wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI), albo wywiad telefoniczny (CATI), albo samodzielne wypełnienie ankiety internetowej (CAWI), do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS¹.

Po blisko trzech miesiącach od stwierdzenia pierwszego przypadku Covid-19 w naszym kraju zapytaliśmy Polaków o ocenę działań rządu w okresie epidemii. Interesowało nas z jednej strony postrzeganie skuteczności rządu w walce z rozprzestrzenianiem się koronawirusa, z drugiej – ocena polityki gospodarczej rządu, w tym wsparcia dla firm i pracowników, mającego złagodzić skutki kryzysu związanego z pandemią.

JAK RZĄD RADZI SOBIE ZE ZWALCZANIEM EPIDEMII?

Większość Polaków (70%) dobrze ocenia działania rządu mające na celu walkę z epidemią koronawirusa. Przeciwnego zdania jest co czwarty badany (25%).

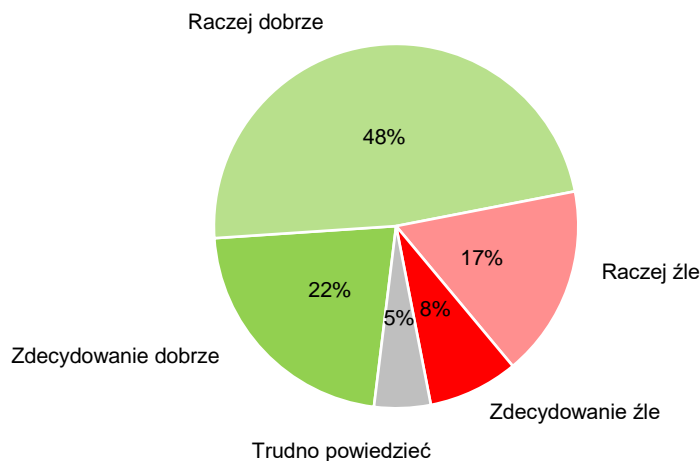
¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (359) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej, do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 22 maja do 4 czerwca 2020 roku na próbie liczącej 1308 osób (w tym: 61,6% metodą CAPI, 24,4% – CATI i 14% – CAWI).

RYS. 1. Jak, ogólnie rzecz biorąc, ocenia Pan(i) działania rządu mające na celu walkę z epidemią koronawirusa w Polsce?

Pozytywne opinie przeważają we wszystkich niemal analizowanych grupach społeczno-demograficznych. Starania rządu najbardziej doceniają te grupy, spośród których najczęściej rekrutują się zwolennicy obecnej ekipy: osoby w wieku 55+ (79%), mieszkańcy wsi (78%, w tym rolnicy – 84%), respondenci z wykształceniem podstawowym (83%) i zasadniczym zawodowym (78%), badani o miesięcznych dochodach *per capita* poniżej 1000 zł (79%) oraz dysponujący miesięcznie kwotą od 1000 do 1499 zł na osobę w gospodarstwie domowym (77%). Do najbardziej krytycznych należą natomiast ludzie młodzi: w wieku od 18 do 24 lat (37% ocen negatywnych) oraz mający od 25 do 34 lat (34%), mieszkańcy największych miast (40%) oraz ankietowani najlepiej sytuowani, o miesięcznych dochodach *per capita* wynoszących co najmniej 3000 zł (37%). Szczególnie dużo osób niezadowolonych z tego, jak rząd radzi sobie z epidemią, jest wśród właścicieli firm (45%), pracowników usług (41%) oraz uczniów i studentów (41%).

Postrzeganie działań rządu zależy jednak w głównej mierze od orientacji politycznej i, szerzej, światopoglądowej. Posunięcia rządu dobrze ocenia 87% badanych deklarujących prawicowe poglądy polityczne, dwie trzecie określających swoje przekonania jako centrowe (66%) i ponad dwie piąte identyfikujących się z lewicą (45%). Ponadto im częstszy udział w praktykach religijnych, tym lepsza ocena działań rządu.

Postrzeganie polityki rządu wobec epidemii różnicują preferencje partyjne. Działania gabinetu Mateusza Morawieckiego chwalą niemal wszyscy wyborcy Prawa i Sprawiedliwości, a także większość sympatyków Polskiego Stronnictwa Ludowego – Koalicji Polskiej. W pozostałych elektoratach opinie są podzielone: wśród zwolenników Konfederacji nieco częściej pozytywne niż negatywne, wśród zdeklarowanych wyborców Koalicji Obywatelskiej i Lewicy – odwrotnie.

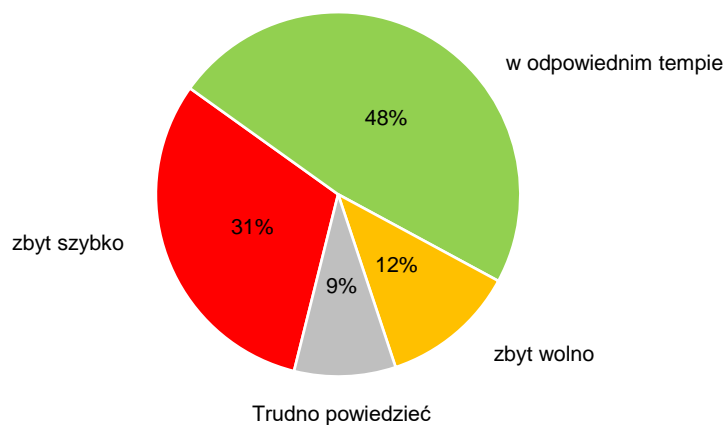
TABELA 1

Potencjalne elektoraty	Jak, ogólnie rzecz biorąc, ocenia Pan/Pani działania rządu mające na celu walkę z epidemią koronawirusa w Polsce?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	95	4	1
Polskie Stronnictwo Ludowe – Koalicja Polska (PSL, Kukiz'15, UED)	61	31	8
Konfederacja WiN (KORWiN, Ruch Narodowy, Braun)	47	42	11
Koalicja Obywatelska (PO, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni)	43	50	7
Lewica (Nowa Lewica – dawnej SLD, Wiosna, Lewica Razem)	42	55	3

W ocenie blisko połowy badanych (48%) rząd łagodzi obostrzenia i restrykcje w odpowiednim tempie. Pozostali częściej sądzą, że znoszenie ograniczeń następuje zbyt szybko (31%), niż że przebiega to zbyt wolno (12%).

CBOS

RYS. 2. Czy, Pana(i) zdaniem, rząd łagodzi obostrzenia i restrykcje:

Przekonanie o właściwym tempie łagodzenia obostrzeń przeważa w zdecydowanej większości grup społeczno-demograficznych. Jako zbyt szybkie częściej niż inni postrzegają je ludzie młodzi: do 24 roku życia (42%) oraz mieszkańcy dużych, ponad półmilionowych miast (41%). Do najbardziej niezadowolonych z tempa znoszenia ograniczeń należą właściciele firm: z jednej strony częściej niż przeciętnie uważają, że łagodzenie obostrzeń następuje zbyt szybko (39%), z drugiej strony stosunkowo często sądzą, że dzieje się to zbyt wolno (20%).

Opinie w tej kwestii w największym stopniu zależą od orientacji politycznej i światopoglądowej. Zadowolona z tempa łagodzenia ograniczeń jest większość badanych identyfikujących się z prawicą (62%), ponad dwie piąte ankietowanych lokujących swoje poglądy w centrum (43%) i mniej niż co trzeci zwolennik lewicy (32%). Ponadto im częstszy udział w praktykach religijnych, tym większa akceptacja polityki rządu dotyczącej znoszenia ograniczeń.

Zróżnicowania te znajdują odzwierciedlenie w opiniach elektoratów. Najlepiej tempo łagodzenia obostrzeń oceniają wyborcy Prawa i Sprawiedliwości, którzy w większości uważają je za odpowiednie do sytuacji. W pozostałych elektoratach kwestia ta budzi zdecydowanie więcej kontrowersji. Dużą część zwolenników Koalicji Obywatelskiej, Lewicy, a także Polskiego Stronnictwa Ludowego – Koalicji Polskiej sądzi, że ograniczenia znoszone są zbyt szybko, z kolei wyborcy Konfederacji, jako jedyni, tempo łagodzenia obostrzeń częściej określają jako zbyt wolne niż zbyt szybkie.

TABELA 2

Potencjalne elektoraty	Czy, Pana(i) zdaniem, rząd łagodzi obostrzenia i restrykcje:			
	zbyt szybko	w odpowiednim tempie	zbyt wolno	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	20	70	5	5
Konfederacja WiN (KORWiN, Ruch Narodowy, Braun)	24	40	34	2
Polskie Stronnictwo Ludowe – Koalicja Polska (PSL, Kukiz'15, UED)	39	39	19	3
Koalicja Obywatelska (PO, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni)	48	26	15	11
Lewica (Nowa Lewica – dawnej SLD, Wiosna, Lewica Razem)	57	23	10	10

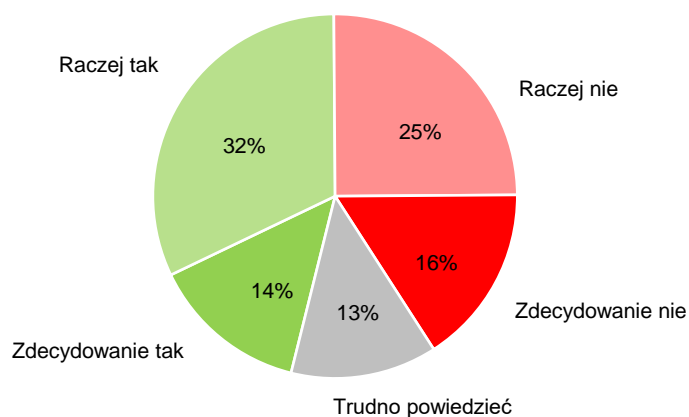
OCENA POLITYKI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ RZĄDU

Ceną ograniczeń i restrykcji mających na celu zmniejszenie skali epidemii jest pogorszenie sytuacji gospodarczej. Według prognozy Banku Światowego PKB Polski w 2020 r. spadnie o 4,2%, w kolejnym roku przewidywany jest już jednak wzrost na poziomie 2,8%². Wdrażane przez państwo pakiety osłonowe dla firm i stopniowe odmrażanie gospodarki powoduje, że, jak pokazują badania i analizy Polskiego Instytutu Ekonomicznego, sytuacja przedsiębiorstw w maju była już lepsza niż miesiąc wcześniej, więcej firm wznowiało, niż zawieszało działalność, zmniejszył się także odsetek firm planujących redukcję zatrudnienia³.

Opinie o polityce gospodarczej rządu w okresie epidemii są podzielone. Ogółem 46% badanych uważa, że polityka rządu stwarza szansę poprawy sytuacji gospodarczej. Przeciwnego zdania jest 41% ankietowanych.

CBOS

RYS. 3. Czy, Pana(i) zdaniem, polityka obecnego rządu stwarza szansę poprawy sytuacji gospodarczej?

Oceny polityki gospodarczej rządu różnicują wszystkie podstawowe cechy społeczno-demograficzne badanych. Perspektywy poprawy sytuacji gospodarczej dostrzegają przede wszystkim osoby mające od 55 do 64 lat (61%) i starsze (58%), mieszkańcy wsi (56%, w tym szczególnie rolnicy – 71%), badani o niższym statusie społeczno-ekonomicznym: z wykształceniem podstawowym (66%) i zasadniczym zawodowym (61%), ankietowani o miesięcznych dochodach *per capita* poniżej 1000 zł (58%) lub od 1000 do 1499 zł (62%).

² Por. raport „Global Economic Prospects”, czerwiec 2020.

³ Por. „Miesięcznik Makroekonomiczny PIE”, maj 2020.

Negatywnie politykę gospodarczą rządu oceniają przede wszystkim ludzie młodzi: do 34 roku życia (57%) oraz mający od 35 do 44 lat (52%), mieszkańcy dużych miast, szczególnie tych liczących co najmniej pół miliona mieszkańców (67%), osoby najlepiej wykształcone i sytuowane (57% badanych z wykształceniem wyższym, 65% dysponujących miesięcznie *per capita* kwotą co najmniej 3000 zł). Do najbardziej krytycznych wobec posunięć rządu w sferze gospodarki należą uczniowie i studenci (69%), kadra kierownicza i specjaliści (66%), pracownicy administracyjno-biurowi (60%) oraz właściciele firm (56%).

Oceny polityki gospodarczej w większym stopniu niż położenie w strukturze społecznej determinuje orientacja polityczna i światopoglądowa. Nadzieje na poprawę sytuacji gospodarczej w wyniku działań rządu wyrażają głównie badani deklarujący prawicowe poglądy polityczne (76%). Sceptyczni co do tego są natomiast w większości respondenci identyfikujący się z lewicą (76%), ale także ponad połowa respondentów określających swoje przekonania polityczne jako centrowe (54%). Ponadto im częstszy udział w praktykach religijnych, tym większe zaufanie do rządu i jego polityki gospodarczej.

Skuteczność polityki gospodarczej rządu skrajnie odmiennie oceniają zwolennicy obozu rządzącego i opozycji. W poprawę sytuacji gospodarczej w wyniku działań rządu wierzy zdecydowana większość elektoratu Prawa i Sprawiedliwości. Wyborcy ugrupowań opozycji nie podzielają tych nadziei. Szczególnie krytyczni w ocenach polityki gospodarczej rządu są sympatycy Koalicji Obywatelskiej oraz Lewicy.

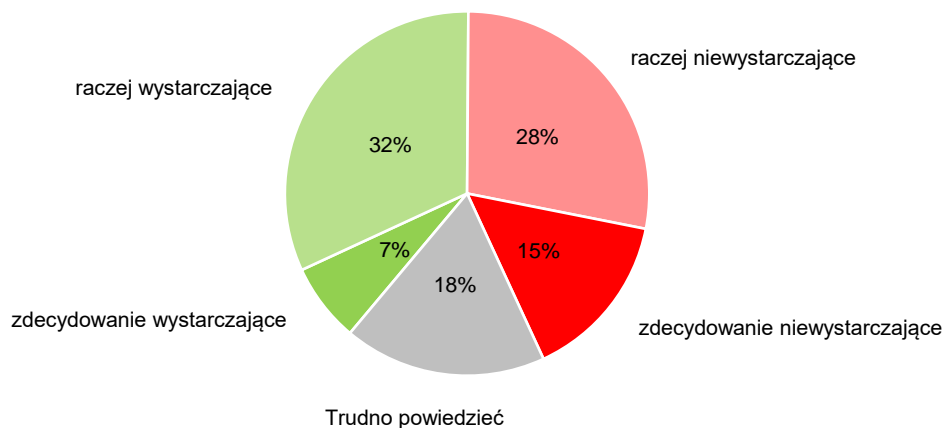
TABELA 3

Potencjalne elektoraty	Czy, Pana/Pani zdaniem, polityka obecnego rządu stwarza szansę poprawy sytuacji gospodarczej?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	89	4	7
Polskie Stronnictwo Ludowe – Koalicja Polska (PSL, Kukiz'15, UED)	29	64	7
Konfederacja WiN (KORWiN, Ruch Narodowy, Braun)	18	77	5
Lewica (Nowa Lewica – dawnej SLD, Wiosna, Lewica Razem)	15	83	2
Koalicja Obywatelska (PO, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni)	9	85	6

Blisko dwie piąte ogółu ankietowanych (39%) uważa działania rządu mające na celu pomoc polskim firmom i ich pracownikom za wystarczające. Zdaniem 43% badanych są one jednak niewystarczające.

CBOS

RYS. 4. Czy działania rządu mające na celu pomoc polskim firmom i ich pracownikom są:

Lepiej niż przeciętnie rządowe pakiety osłonowe dla firm i ich pracowników oceniają osoby mające od 55 do 64 lat (50% uważa przyjęte rozwiązania za wystarczające), mieszkańcy wsi (46%), badani z wykształceniem podstawowym (49%) i zasadniczym zawodowym (47%), osoby o miesięcznych dochodach *per capita* poniżej 1000 zł (49%) lub od 1000 do 1499 zł (46%). Jako niewystarczające częściej niż inni postrzegają je młodszy respondenci, szczególnie mający od 24 do 35 lat (57%), mieszkańcy dużych miast, a zwłaszcza największych ośrodków, liczących co najmniej pół miliona ludności (69%), badani o wyższym statusie społeczno-ekonomicznym: 57% osób z wyższym wykształceniem, 63% mających do dyspozycji *per capita* w gospodarstwie domowych co najmniej 3000 zł (63%). W grupach społeczno-zawodowych do najbardziej krytycznych w ocenach należą: właściciele firm (63%), kadra kierownicza i specjaliści (62%) oraz pracownicy usług (61%).

Opinie w tej kwestii zależą od orientacji politycznej i światopoglądowej badanych. Większość deklarujących prawicowe poglądy polityczne (60%) uważa, że działania rządu mające na celu pomoc firmom i pracownikom są wystarczające. Jako niedostateczne postrzega je natomiast większość identyfikujących się z lewicą (73%) lub z politycznym centrum (55%). Ponadto im rzadszy udział w praktykach religijnych, tym częstsze przekonanie, że rząd robi zbyt mało, by pomóc firmom i pracownikom.

Skrajnie odmiennie postrzegają działania rządu mające służyć wsparciu firm i pracowników zwolennicy obozu rządzącego i wyborcy ugrupowań opozycyjnych. O ile większość sympatyków Prawa i Sprawiedliwości uważa, że pomoc państwa jest wystarczająca, o tyle większość deklarujących poparcie dla partii opozycyjnych ocenia ją jako niedostateczną.

TABELA 4

Potencjalne elektoraty	Czy działania rządu mające na celu pomoc polskim firmom i ich pracownikom są:		
	wystarczające	niewystarczające	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	67	14	19
Polskie Stronnictwo Ludowe – Koalicja Polska (PSL, Kukiz'15, UED)	22	61	17
Lewica (Nowa Lewica – dawnej SLD, Wiosna, Lewica Razem)	15	74	11
Konfederacja WiN (KORWiN, Ruch Narodowy, Braun)	14	73	13
Koalicja Obywatelska (PO, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni)	14	78	8

Analizy pokazują, że osoby, które doświadczyły negatywnych ekonomicznych skutków epidemii (straciły prace lub pracują w zmniejszonym wymiarze czasu, były zmuszone zamknąć firmę lub ograniczyć działalność gospodarczą), istotnie gorzej niż pozostali oceniają politykę społeczno-gospodarczą rządu, w tym pakiety osłonowe dla firm.

TABELA 5

Doświadczenie negatywnych społeczno-ekonomicznych skutków epidemii (utrata pracy, zmniejszenia wymiaru czasu pracy, zamknięcia firmy, ograniczenia działalności firmy)	Czy działania rządu mające na celu pomoc polskim firmom i ich pracownikom są:		
	wystarczające	niewystarczające	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Tak	34	57	9
Nie	40	40	20

Doświadczenie negatywnych społeczno-ekonomicznych skutków epidemii (utrata pracy, zmniejszenia wymiaru czasu pracy, zamknięcia firmy, ograniczenia działalności firmy)	Czy, Pana/Pani zdaniem, polityka obecnego rządu stwarza szansę poprawy sytuacji gospodarczej?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Tak	33	57	10
Nie	49	39	12

Po blisko trzech miesiącach od pierwszego odnotowanego przypadku Covid-19 w naszym kraju Polacy w większości doceniają starania rządu mające na celu ograniczenia rozprzestrzeniania się koronawirusa, a tempo znoszenia ograniczeń i restrykcji związanych z epidemią uznają na ogół za właściwe. Więcej niepokoju budzą gospodarcze skutki pandemii. Polityka gospodarcza rządu, w tym skala wsparcia dla firm i pracowników, oceniana jest różnie: mniej więcej równie często pozytywnie co negatywnie. Postrzeganie działań rządu w tej sferze w dużej mierze zależy od identyfikacji politycznej i partyjnej.

Opracowała

Beata Roguska